

سالم بن ابی حفصه

توضیح و شرح لغات دشوار تاریخ و صاف به زبان ترکی ۵۲۳-۵۲۶ است، از دیگر تألیفات اوست (س. د. ا. د. ترک، ذیل «سالم»). سالم عضو هیئتی متشکل از فضلالی زمان برای ترجمه تاریخ عمومی عقداالجمان فی تاریخ اهل الزمان بدرالدین عینی بود و یازده جزء از جلد اول آن را از عربی به ترکی ترجمه کرد (س. بایبنگر، ص ۲۸۵-۲۸۷، ۲۹۸-۲۹۹؛ ایپکتین، همانجا). مستقیم‌زاده (ص ۴۵۶) سالم را از زمرة خطاطان عثمانی به‌شمار آورده‌است.

منابع: محمد ثریا، سجل عثمانی، استانبول ۱۳۰۸-۱۳۱۵/۱۸۹۷-۱۸۹۸، چاپ افست انگلستان ۱۹۷۱؛ محمدامین سالم، تلکوره، استانبول ۱۳۱۵؛ مستقیم‌زاده سلیمان سعدالدین، تحفه خطاطین، استانبول ۱۹۲۸؛ عمر ناجی، اسامی، استانبول ۱۳۳۳؛

Franz Babinger, *Osmanlı tarih yazarları ve eserleri*, tr., Coşkun Üçok, Ankara 1982; Nihat Sâmî Banarlı, *Resimli Türk edebiyatı târihi*, İstanbul 1971-1979; İsmail Hamî Danişmend, *İzahlı Osmanlı tarihi kronolojisi*, İstanbul 1971-1972; Haluk İpekten, *Türk edebiyatının kaynaklarından Türkçe şu'ara tezkireleri*, Ankara 1988; İA, s.v. "Sâlim" (by Ömer Faruk Akün); Ağâh Sırrı Levend, *Türk edebiyatı tarihi*, Ankara 1988; *Türk dili ve edebiyatı ansiklopedisi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 1976-1998, s.v. "Sâlim Mehmed Emin Efendi" (by Mirzâzade); "Sâlim" (by Hüseyin Güfta); "Tahâvî" (by Davut İltas); *Türk dünyası edebiyatçıları ansiklopedisi*, Ankara: Atatürk Yüksek Kurumu, 2002- , s.v. "Sâlim" (by A. İnce).

/ رحیم رئیس نیا /

سالم بن ابی حفصه، راوی بُتری (زیوی) مذهب در سده اول و دوم. کنیه‌اش ابویونس بود (س. ابن سعد، ج ۶، ص ۳۳۶؛ نجاشی، ش ۵۰۰؛ طوسی، رجال، ص ۱۱۵؛ قس خطیب بغدادی، ج ۱، ص ۲۸۹؛ ابوقیس که ظاهراً تصحیف است)، هرچند بعضی آن را ابوالحسین (یا ابوالحسن) ذکر کرده‌اند (س. نجاشی؛ طوسی، همانجاها؛ قس محمدتقی شوشتری، ج ۴، ص ۶۰۵، که آن را نادرست می‌داند). وی کوفی و از موالی بنی عجل بود و از این رو به عجلی شهرت داشت (س. نجاشی، همانجا؛ طوسی، رجال، ص ۱۱۵، ۲۱۷). پدرش با کنیه ابوحفصه شناخته بوده و به گفته خطیب بغدادی (همانجا) کسی نام او را ذکر نکرده‌است. هرچند، رجالیان شیعه از پدر سالم با نام عییند (س. طوسی، رجال، ص ۱۱۵) و زیاد (نجاشی، ش ۵۰۰،

دیوان داشته‌اند یا سروده‌های لازم برای تدوین یک دیوان از قبیل قصاید و غزلیات و مقطعات و مفردات را داشته‌اند (سالم، ص ۶۴). این تذکره به ترتیب حروف تهجی تدوین شده‌است (برای فهرست شعری اثر س. لوند، ص ۳۱۳-۳۱۵). بانارلی^۱ (ج ۲، ص ۷۸۸) آن را تذکره‌ای می‌داند که با دقت و اعتنا تألیف شده‌است. نقدهای سالم درست و عالمانه است، اما اثر متصنع افراطی او ارزش اثر را تحت الشعاع قرار داده‌است. نسخه‌های متعددی از این اثر، حتی به خط خود مؤلف، وجود دارد (س. د. ا. ترک؛ د. ا. د. ترک، همانجاها). تذکره در ۱۳۱۵ در مطبوعه اقدام استانبول در ۷۲۷ صفحه به صورت حروفی چاپ و منتشر شده‌است. اکنون^۲ تعداد شعری مندرج در نسخه خطی مؤلف را ۴۳۷ و در نسخه چاپی ۴۱۵ تن دانسته‌است (س. د. ا. ترک، همانجا)، اما منابع دیگر شمار این شاعران را متفاوت ذکر کرده‌اند (س. بایبنگر، ص ۲۹۹؛ بانارلی، ج ۲، ص ۷۸۹؛ > دایرةالمعارف ادیبان دنیای ترک <، همانجا). عدنان اینجه^۳ این تذکره را با الفبای لاتین (آنکارا ۲۰۰۵) به چاپ رسانده‌است. سالم در انواع مختلف نظم اشعاری سروده که بیشترشان عاشقانه و زندانه یا حکیمانه است. زیباییهای طبیعی، فعالیت‌های عمرانی، زندگی روزمره، سیر و سیاحتها و شادخواریهای استانبول در شعر سالم بازتاب یافته‌است (د. ا. د. ترک، همانجا). عمر ناجی (ص ۱۶۰) سروده‌های او به شیوهٔ مثنوی را «شایان تحسین» یافته‌است. به قولی در استقبال از یک سرودهٔ او، حدود ۱۵۰ نظیره سروده شده‌است (س. > دایرةالمعارف ادیبان دنیای ترک <، همانجا). دیوان سالم مشتمل است بر غزلیات، قصاید، رباعیات، مثنویات، مسمطات، لغزها، و ماده تاریخها و روی هم رفته حدود شش هزار بیت دارد (ایپکتین؛ د. ا. د. ترک، همانجاها). متن انتقادی آن به تصحیح عدنان اینجه (آنکارا ۱۹۹۴) منتشر شده‌است. اثر دیگر سالم نیل الرشاد فی امرالجهاد است. این رساله در فضایل جهاد و غزا است و در استانبول در ۱۲۹۴، در آستانه جنگ عثمانی و روسیه چاپ و منتشر شد (بایبنگر، ص ۳۹۸؛ د. ا. د. ترک، همانجا). سالم خودش (ص ۳۳۸-۳۳۹) از ۱۱۳۳ تا ۱۱۳۴ از آثار دیگرش که در حال اتمام مسودهٔ آنها بوده، نام برده‌است، از جمله ترجمهٔ العقیده الطحاویة - اثر ابوجعفر احمد بن محمد طحاوی، فقیه و محدث حنفی (متوفی ۳۲۱) از عربی به ترکی (س. د. ا. د. ترک، ذیل «طحاوی»)، و لغت ترکی به فارسی و ماهیه العاشق - اثری چهارجلدی در تصوف، سیر، طبقات، و تاریخ، اما این آثار ناشناخته مانده‌اند. سلامت الانسان فی محافظه اللسان، اثری در صرف و نحو به زبان عربی، و لغت و صاف، که لغتنامه‌ای در

1. Banarlı

2. Akün

3. Adnan İnce

Tradition and Survival

A BIBLIOGRAPHICAL SURVEY OF
EARLY SHĪ'ITE LITERATURE

VOLUME ONE

HOSSEIN MODARRESSI

Bogazici University Library

14

TRADITION AND SURVIVAL: A BIBLIOGRAPHICAL SURVEY
OF EARLY SHĪ'ITE LITERATURE

Oneworld Publications
(Sales and Editorial)
185 Banbury Road
Oxford OX2 7AR
England
www.oneworld-publications.com

© Hossein Modarressi 2003 ✓

All rights reserved.
Copyright under Berne Convention
A CIP record for this title is available from the British Library

ISBN 1-85168-331-3 ✓

Cover design by Saxon Graphics, Derby, UK
Typeset by LaserScript Ltd, Mitcham, UK
Printed and bound in China by Sun Fung Offset Binding Co. Ltd

near
PJ
7519
S45
M625
2003
V.1

Contents

<i>Preface</i>	xiii
I 'Alī and His Personal Associates	1
1. 'Alī b. Abī Ṭālib	2
2. Fāṭima al-Zahrā'	17
3. Abū Rāfi'	22
4. 'Ubayd Allāh b. Abī Rāfi'	25
5. Rabī'a b. Sumay'	33
6. 'Alī Zayn al-'Ābidīn	33
7. Muḥammad al-Bāqir	37
II Kūfan Shī'ism in the Umayyad Period	39
1. Maytham al-Tammār	42
2. Ḥārith al-A'war	45
3. Aṣbagh b. Nubāta	59
4. Kumayl b. Ziyād	74
5. Zayd b. Wahb	80
6. Sulaym b. Qays al-Hilālī	82
7. Jābir al-Ju'fi	86
8. Ibn Abī Ya'fūr	103
9. Sālim b. Abī Ḥafṣa	105
10. Abān b. Taghlib	107

Sia
-Abi Ebu Talib
-Hz. Fatima
-Ebu Rafi'
-Zaynelabidin
-Muhammed Bahir
-Ibn Misem
-Kumayl b. Ziyad.
-Zayd b. Vahb.
-Cahir et Cufi
-Zayn -230088

BOĞAZIÇI
ÜNİVERSİTESİ
KÜTÜPHANESİ

457823

